

# Літаратура і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

## СЕЙВІТ

Сёння—дзень друку.  
 Есць нешта зямальнае ў тым, што гэтая свая савецкіх журналістаў і шматлікая армія рабкораў і сельскай аднаацае вясною, калі прырода аправаецца ў квецень, калі на палях працуюць сейбіты. Увесну 1912 года нарадзілася заснаваная Леніным «Правда». Нарадзілася на правдзім рэвалюцыйнага ўздыму. Нарадзілася, каб быць сёйбітам новага свету, клікаць людзей працы да барацьбы за сваё шчасце.

Гісторыя «Правды»—гэта і гісторыя ўсяго нашага перыядычнага друку, які рос і развіваўся на прыкладзе «Правды», быў заўсёды на перадавой лініі — і ў дні міру, і ў дні змагання супраць ворагаў. Інакш і не можа быць, бо савецкі друк—гэта голас Камуністычнай партыі, гэта выразнік ітарэсаў народа, які жыве і змагаецца пад вялікім сцягам партыі.

Савецкі друк нясе ўсяму свету нягаснучае святло неўміручых ідэй марксізма-ленінізма, праўду аб нашай Радзіме і яе вялікіх дасягненнях у будаўніцтве новага жыцця.

Роля друку ў нашым грамадстве велікая вялікая, яна вызначае грандыёзныя задачы будаўніцтва камунізма, акрэсленыя ў Праграме КПСС. Сёння ў цэнтры ўвагі нашага друку—пытанні далейшага хуткага ўздыму эканомікі, камуністычнага выхавання чалавека.

Стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма, наш народ стварае і культуру камуністычнага грамадства—новою, вышэйшую ступень у культурным развіцці чалавецтва. І ў гэтай справе таксама надзвычайна важнае значэнне належыць друку, у тым ліку і літаратурна-мастацкім перыядычным выданням. Яны павінны настолькі несці ў масы камуністычныя ідэалы, вызначаючы сапраўдны баявіццэ ў барацьбе за высокую ідэянасць і мастацкую дасканаласць твораў літаратуры і мастацтва, актыўна спрыяць развіццю культуры.

За апошні час прэзідыум праўлення Саюза пісьменнікаў БССР абмеркаваў дзейнасць некаторых нашых літаратурна-мастацкіх выданняў: часопісаў «Полымя» і «Беларусь», газеты «Літаратура і мастацтва». Абмеркаванне паказала, што, поруч са становачымі з'явамі, у дзейнасці літаратурна-мастацкіх выданняў ёсць нямаля і недахопы. Наша шматгранная справа прапаганды і распаўсюджвання літаратурна-мастацкіх выданняў.

Далейшае павышэнне ідэяна-мастацкага ўзроўню нашых перыядычных друкаваных органаў—гэта справа не толькі рэдакцый,—удзел у гэтым, у часопісе—часны абавязак кожнага пісьменніка, дзеяча мастацтва, работніка культуры.

Савецкі перыядычны друк на ўсім працягу свайго існавання цесна звязаны з пісьменнікам, дзеячам мастацтва, работнікам культуры. Гэта так. На старонках газет публікуюцца шмат вершаў, пэм, апавяданняў, нарысаў, публіцыстычных выступленняў. І ўсё ж сувязь твораў літаратуры і мастацтва з газетамі трэба і недалей мацаваць, наступна шукаць новыя цікавыя формы гэтай супрацоўніцтва. Тут—узвешмае заважлівасць і канцэнтрыя. Калі, напрыклад, пісьменнік, кампазітар або мастак па заданні рэдакцыі робіць пэсню на будоўлю ці ў калгас, калі ў выніку гэтай пэсэды пачынаецца цікавая карэспандэнцыя або нарыс—несумненна выйграе газета, бо чытач заўсёды з радасцю сустракае на старонках друку выступленне пісьменніка ці дзеяча мастацтва. Але выйграе і аўтар карэспандэнцыі або нарыса. Удзел у гэтым дапамагае пісьменнікам, кампазітарам, мастакам, дзеячам сцэны глыбей пазнаваць жыццё, правільна разумець складаныя праблемы нашай кінчай рэчаіснасці, знаходзіць тэм, вобразы і фарбы для сваіх новых мастацкіх твораў.

Газета—гэта трыбуна, з якой літаратар ці дзеяч мастацтва можа размаўляць з тысячамі і тысячамі людзей, і трэба на поўную сілу выкарыстоўваць гэтую высокую трыбуну, сумеснымі намаганнямі ўзняць глыбока пласты жыцця, надзвычайна праблемы развіцця эканомікі і культуры, уключаючы новае, перадавое, выкарыстоўваць усё дрэннае, адмысловае, што перашкаджае нашаму руху наперад.

«Мы жывём у перыяд вострай ідэянай барацьбы, у перыяд барацьбы за розум, за перавышэнне людзей,—гаварыў таварыш М. С. Хрушчоў на сустрэчы з дзеячамі літаратуры і мастацтва ў сакавіку мінулага года.—Гэта складаны працэс, значна больш цяжкі, чым пераборка станковай і заводскай. Вы—дзеячы літаратуры і мастацтва,—вобразна кажучы,—кавалі па перакоўцы псіхалогіі людзей. Вы маеце магутную зброю, і гэта ваша зброя заўсёды павінна дзейнічаць у ітарэсах народа».

Будуючы камунізм, савецкі народ вырашае сувесна-гістарычную задачу станаўлення самага справядлівага, самага дасканалага грамадскага ладу. Будаўніцтва камунізма—справа кожнага савецкага чалавека. Партыя заклікае пісьменнікаў, дзеячоў мастацтва, работнікаў друку аддаваць усё свае сілы і здольнасці гэтай вялікай справе, настолькі памнажаць духоўныя скарбы грамадства, каб савецкі чалавек пастаянна ўзбагачаўся ведамі, культурай, становіўся мацнейшым і прыгажэйшым душою.

Адзначаючы Дзень друку, савецкі народ жадае нашым журналістам, пісьменнікам, селькорам і рабкорам далейшыя поспехы ў іх высакароднай рабоце, каб наш друк быў яшчэ больш уплывовым, баявым, моцным.

Верны і надзейны памочнік партыі, сябра і дарадчык савецкага чалавека, наш друк з гонарам выконвае свае задачы.

У ГЭТЫ ДЗЕНЬ позірк мільянаў людзей зямлі былі скіраваны на Маскву, на Красную плошчу. І ў пераносным сэнсе — бо заўсёды ў Першамайскае свята пралетарскія сэрцы чалавецтва б'юцца суадна з сэрцам Масквы. І літаральна—бо тэлебачанне, гэтак цудо ХХ стагоддзя, дало магчымасць бачыць святочную Красную плошчу амаль усёй Еўропе.

Разам з масквічамі мы чулі і бачылі, як на цэнтральную трыбуну Маўзалея Ул. І. Леніна падняліся кіраўнікі Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, разам з масквічамі шчыра віталі на гэтай самай трыбуне высокіх гэсцей Савецкай краіны — лаўрэата Міжнароднай Ленінскай прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі», Генеральнага сакратара партыі Фронт нацыянальнага вызвалення Алжыра, Прэзідэнта Алжырской Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі Ахмеда Бен Бэлу, віцэ-старшыню кіруючай партыі Афрыканскі нацыянальны саюз Кені, міністра ўнутраных спраў Акума Агінга Азінга, кіраўнікі групы палітработнікаў рэвалюцыйных узброеных сіл Кубы, якая знаходзіцца ў Маскве, начальніка палітраўлення рэвалюцыйных узброеных сіл маёра Хаэз Кауса.

Грымкі медзья аркестра. Са Слапскіх варот выязджае Міністр абароны СССР Маршал Савецкага Саюза Р. Я. Маліноўскі, які прымае святочны парад. У цэнтры плошчы яго рапартава камандуючы войскамі Маскоўскай вайсковай акругі генерал арміі А. П. Белавароду. Адкрытыя машыны, за якімі сочаць мільёны вачэй, аб'язджаюць пастроеныя войскі. Міністр вітае ўдзельнікаў парада і ўшчырэ іх з міжнародным пралетарскім сьветам 1 Мая. У адказ гучыць магутная гура!»

І вось ужо Маршал Р. Я. Маліноўскі — на трыбуне. Ён гаворыць прамавой, апошняе слова сустракаюцца новым магутным гура!» Гучыць Дзяржаўны гімн СССР, Грымкі святочных салют. Пачынаецца ваяны парад.

Ваяны парад — гэта агляд баявой вывучкі нашых славных пераможцаў Узброеных Сіл, агляд абароннай магутнасці нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы. Вось чаму такім го-

## ВЕЛІЧНЫ ПІСТУП

САВЕЦКАЯ КРАІНА РАДАСНА І УРАЧЫСТА АДЗНАЧЫЛА 1 МАЯ

нарам напаяняюцца сэрцы, калі мы чуюм упэўнены салдацкі крок батальёнаў, калі бачым грозныя баявыя машыны, ракеты ўсіх класаў і прызначэнняў, што праходзяць паўз Маўзалея.

Глядзім на грознае аблічча самаходных, спарных, дальнабойных і ўсялякіх іншых ракет і ўспамінаем словы, сказаныя нядаўна Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым: «Наша краіна валодае не толькі магутным эканамічным патэнцыялам—што з'яўляецца асноўнай асновай жыцця грамадства,—але і валодае самымі сучаснымі сродкамі абароны свайго мірнага працця».

Імкненні і мары нашы — мірныя, стваральныя. Радасна, усхвалявана дэманстрацыя працоўных у Маскве яшчэ раз сказала гэты і савецкаму народу і сабрал Камуністычнаму ўсіх кутках планеты. Мы хочам міру,



1 Мая 1964 г., Мінск. Калоны дэм анстрантаў на Цэнтральнай плошчы.

Фота М. РУБІНШТЭРНА.

дзям і светлай будучыні для моладзі, якая так хораша дэманстравала ў гэты дзень на Краснай плошчы сваю спартыўны спрыт і хараство. Мы хочам спакойнай мірнай працы для рабочых, для вучоных, для студэнтаў, для дзеячоў культуры—для ўсіх людзей, якія ва ўрачыстым шчыці ішлі і ішлі ў гэты дзень паўз Маўзалея, для мільянаў іх суайчыннікаў...

Чыраўно сцягаў і транспарантаў, кветкамі, радаснымі ўсмешкамі былі ўпрыгожаны святочныя калоны ва ўсіх гарадах і вёсках краіны.

Урачыста і велічна прайшлі парад і дэманстрацыя ў Мінску.

Неўзабаве беларускі народ будзе адзначаць 20-годдзе з дня вызвалення свайго сталіцы ад гітлераўскіх акупантаў. Не адзін мінчанін, глядзячы на малады, бадзёры, шчаслівы ў першамайскім убранны горад, успамінае разбурэнні і руіны на гэтых самых ву-

ліцах дваццаць гадоў назад. Успамінае і нібы адчувае, як вырастаюць за спіною крылы ад таго, што і сам ён — частка вялікага і слаўнага народа, якому пад сілу таксама і непазавална адраджаць гарады і вёскі, пераўтвараць аблічча зямлі.

На Цэнтральнай плошчы і вуліцах паблізу яе стацьце роўня шэрагі войскі Мінскага гарнізона. У 10.30 на ўрадавую трыбуну падмаюцца кіраўнікі Камуністычнай партыі і ўрада Савецкай Беларусі. Камандуючы Беларускай вайсковай акругі генерал арміі В. А. Пянькоўскі вітае воіны з міжнародным сьветам рабочай сёлідарнасці.

Грымкі салют. Цвёрда адбываюцца крок, воіскі праходзяць паўз урадавую трыбуну...

Заканчваецца парад. Плошча на імгненне пусцее. Але толькі на імгненне, бо вольно чуюцца шаўкоўны пошпак сцягаў, і пад радасныя

прывітаньня волькіцы паўз трыбуну праходзяць 400 сцяганосцаў. Лепшым з лепшых даручылі гэтую ганаровую справу праўднікі прадпрыемстваў і ўстановаў Беларускай сталіцы.

Адзначаюць гэты працоўны дзень адначасна рапартам аб выдатных дасягненнях, якімі сусветлі Першае мая стваральнікі слаўных беларускіх аўтамабіляў і трактараў, станкабудоўнікі, тэкстыльшчыкі, майстры, чымі рукі вырабляюцца падшыпнікі і гэдзінікі, тэлевізары і веласпеды. Коліскі шчыры, адсталы прывітаньня Мінск стаў за гадзі Савецкай ўлады горадам выдатнага росквіту навуцы, асветы, культуры, літаратуры і мастацтва — і пра гэта таксама думалася кожнаму, хто праводзіў выхмы, поўным захвалення, незлічоныя калоны дэманстрантаў.

Урачыста і усхвалявана адзначалі Першамайское свята ўся наша рэспубліка — ад Гомеля да Брэста, ад Мазыра да Полацка. Разам з усім савецкім народам працоўныя Беларусі ў гэты дзень Першамай прадэманстравалі адзінства і згуртаванасць вакол Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і яго баявога штаба — ленынскага Цэнтральнага Камітэта, сваю рашучасць самадэда будаваць камунізм,

НЕ ЗАБУДЕМ МЫ НЕ ЗАБУДУЦЬ НАШЧАДКІ

## НИКОЛИ НЕ ПАГАСНЕ...

культуры чыгуначнікаў Імя Леніна працуе «Клуб разведчыкаў будучыні». У ім на мігалоўных сходах і вечарах адзначаюць прысваенне калектывам звання камуністычнага, у ім моладзь сустракаецца з ветэранамі працы...

Усё гэта — закрэпачка і плённая работа па выхаванню на прыкладах баявога і працоўнага мінулага, на лепшых узорах сённяшняга дня.

Але ёсць яшчэ і шмат нявыкарыстаных магчымасцей. Працую, напрыклад, на Гомельшчыне вялікі атрад маладых і пачынаючых літаратараў, журналістаў. Каму, як не ім, стаць энтузіястамі вывучэння гераічнай гісторыі свайго краю, прапагандастамі ўсяго лепшага ў сённяшніх буднях? А яны часта проста стаяць убоку, не прымаючы актыўнага ўдзелу ва ўшанаванні баявога і працоўнага гераізму нашага народа. Між іншым, гэта дагаворыць не толькі гомельскія літаратары... З мэтай дапамагчы выправіць гэтак становішча на ядуна на ініцыятыве рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва» была арганізавана сустрэча членаў Гомельскага абласнога літабудаўніцтва з прадстаўнікамі грамадскасці Гомеля.

Адкрыў сустрэчу сакратар Гомельскага абласнога прамовага камітэта партыі А. Корнеў.

— Як і ўсе куткі нашай вялікай Радзімы, — сказаў ён, — Гомельшчына багатая традыцыямі баявой і працоўнай славы. Семдзесят тры нашы землякі — Героі Савецкага Саюза. Мы іх помнім і імкнемся, каб уся наша моладзь ведала іх. Да дваццацігоддзя вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў у нас будзе выпушчаны лістоўкі з партрэтамі і кароткімі біяграфіямі трыццаці шасці Герояў Савецкага Саюза — тамільчан. Да канца года мяркуем падрыхтаваць другі выпуск лістоўкаў. Усё гэта робіцца з такім разлікам, каб лістоўкі трапілі ў кожную школу, у кожны клуб Гомельшчыны, каб там можна было стварыць куткі, вітрыны баявой славы. Як патрэбны ў гэтай рабоце самыя актыўны ўдзел нашых літаратараў, журналістаў!

Жыццё герояў само па сабе ўжо найцікавейшая старонка гісторыі. Але калі пра яго раскажа памістэарскі, па-мастацку, калі на фактах яго напісаць, скажам, кніжку, наколькі павысцца яго выха-

ваўчае ўздзеянне на моладзь. Нашы мясцовыя літаратары ў гэтай справе, на жаль, пасуліваюцца. Не працягваюць яны ініцыятывы і ў напісанні гісторыі фабрыкі і заводаў. А які прабаст тут для работнікаў?

У нас ёсць заводы з вялікай і слаўнай гісторыяй, ёсць саўчасны, заснаваны ў першыя гады Савецкай ўлады... Пяцьце пра іх Хонацкі ашчыё бачыць і на старонках «Гомельскай праўды» творы аб канкрэтных справах нашых сучаснікаў.

Усхвалявана гаварыць аб мужнасці землякоў на франтах Вялікай Айчыннай вайны начальнік пачынаючых гомельскіх абласнога літабудаўніцтва і рэдактар няштатнай рэдакцыі мясцовай тэлестанцыі «Расказваем аб гераіх-земляках» афіцэр В. Фралоў.

— Ушанаванне паміж герояў — справа грамадскасці. Які б актыўны, які б здольны ні быў энтузіяст-афіцэр, ён проста не зможна асіліць вялізны аб'ём работы па аднаўленню звестак, дакументаў, фатаграфій. Вось канкрэты прыклад. Прыкладна два гады назад лічылася, што Гомельская вобласць дала народу 49 Герояў Савецкага Саюза. А цяпер мы ўжо ведаем 73 нашых землякоў, удастоеных гэтай высокага звання. І я веру, што гэта лічба не ўсё... Уяўляецца, колькі трэба было шукаць, ездзіць, перапісвацца! Калі б не агучаныя намаганні грамадскасці — партыйных органаў, камсамолу, абласнога музея, журналістаў, настаўнікаў, людзей іншых прафесій, — мы б не ведалі столькі пра славу нашага краю. Але напісаць пра горад, адшукаць яго бацькоў — гэта яшчэ не ўсё. Трэба пакапацца і аб канкрэтным ушанаванні паміж членаў, і аб яго бацьках, у якіх вайна адабрала і сілы, і самых блізкіх. А гэта бывае не заўсёды. Вось жыць у Чонках, пад Гомелем, маці Героя Савецкага Саюза Івана Зайцава, які саўбур'ю падзвіг Матросова. Усім нядаўна мясцовыя кіраўнікі амаль не клаліся іх праўе, неатарыты з іх дзяду нават і не ведалі толкам, што старая жанчына — маці таго самага Ваі Зайцава, пра якога ў ГДР склаўся легенда... Цяпер становішча выпраўляе. Але ж нельга, каб такое здаралася, нельга. Болы ўвагі трэба аддаваць і ўшанаванню паміж тых, хто загінуў, вызваліўшы наш край. Таварыш Корнеў гаварыў пра лістоўкі аб гераіх-земляках. Трэба падрыхтаваць такія лістоўкі і аб тых, хто загінуў за вызваленне Гомельшчыны. Тут таксама неабходны ўдзел літаратараў, самы актыўны. І яшчэ мне хочацца сказаць пра добры вопыт таварышчаў з Жыткавіч. У некаторых клубах раўня я бачыў шчыты, дзе падаваліся, калі ў гэтым месцы налічвалася ахяр фашыскай акупацыі, якія семі загінулі. Думаю, што калі пры ўездзе ў вёску, пасёлак будучы стаць такіх шчыты, моладзь з яшчэ большай пашанай і ўдзячнасцю будзе успамінаць гераічную барацьбу ўсяго

савецкага народа супраць фашызму.

Уладзімір Міхайлавіч Вярэнчыкаў — стары гомсельмашавец. Прышоў ён на завод у 1930 годзе, рабіў першыя машыны, выпушчаныя тут. Зараз камуніст Вярэнчыкаў — майстар участка малых прэсаў прэсавана цэха, узначальвае калектыв, які змагаецца за званне камуністычнага. Выток у адрама маладых літаратараў:

— Мала пішаць мы пра нас, ветэраны працы, мала звяртаюцца ўвагі на гісторыю нашага завода. Цяпер вольно прыдзіць у чых да нас, глянцёны — прэсы магутнасцю 360, 260 тон, а на іх дзятваюць працоўныя... А раней жа ручная праца была. І што выпусалі — ручную саламарэчку, бульбамынку. Хіба нараўнаеш з цяперашнімі машынамі... А сам завод. Быў зруйнаваны нашчэнт у вайну, поўнасцю разбуран. А цяпер глянцёны на яго венарам — тысячы агнёў, сапраўдны камбінат. Пісаць пра гэта трэба. І пра людзей. Вольно працую ў нас на меснікам дырэктара Віктар Раманавіч Нарбуртовіч. А на завод ён прышоў вучнем токара. Хіба не слаўны шляхі... Гісторыі заводаў вельмі патрэбны. Добра, што газета «Літаратура і мастацтва» зноў узяла гэтак пытанне.

Журналістка А. Захаранка расказвае прысутным, як яна збрала матэрыял пра хойніцкіх падпольшчыкаў, як часам яшчэ сустракала з боку камсамольскіх работнікаў раўнадушчасць да паміж герояў.

Пра недастатковую ўвагу да гісторыі роднага краю з боку літаратараў Гомельшчыны гаварыць малады празаік, член камісіі па выпуску лістоўкаў пра Герояў Савецкага Саюза — гамельчан Ігуген Каршук. Ён падзяляецца некаторымі ўражаннямі са сваіх журналісцкіх пэзэдак, адзначаючы, што балява і працоўная слава заўсёды жывуць побач.

Знаёмшасць з гераем вытворчасці — і дэдаваецца, што ён узнагароджаны ў час Вялікай Айчыннай вайны ордэнам, што ён у мінулым выдатны разведчык ці сапёр. І такое сустракаеш вельмі часта.

Аб гэтым жа гаварыць і рабочы завода Імя Ірвава, сакратар камсамольскай арганізацыі Аляксей Каманчукоў, калі раскаваў, які працоўны на заводзе таварыш Герояў Савецкага Саюза, былога кіраўніка Ільі Ігугіна, чыё Імя навечна занесена ў спісы рабочых прадпрыемства. Усе яны прайшлі няліённы і чысны жыццёвы шлях, і працоўныя Іх справы пераключыліся на самадэда з іх ісправамі баявымі. Гэта вельмі радасна і прыемна.

Быў ў наш апрад і папрані, і памаданы, — сказаў на сустрэчы намеснік старшыні бюро абласнога літаратурнага аб'яднання Леанід Гаўрылін. — Мы іх прымаем. Многае мы ўпускаем у свайго рабоце, пра многае часам не ведаем. І мы просім бачыцца нам і гэты час даваць даручэнні. Даручэнні мы будзем прымаць з радасцю і паучым аднаасці за іх выкананне. Наш абавязак — не даць часу сцэры ільды сённяшняй справы, раскаваць нашчадкам пра сённяш-

ні дзень. Мы даволі часта выступаем на заводах, будоўлях, бачым цудоўных людзей. Іх выдатныя працы. Стараемся пісаць пра гэта. Бюро літабудаўніцтва і прамысловы аэком камсамолу прынялі нядаўна рашэнне сламі маладых літаратараў напісаць кнігу пра будоўнікоў Светлагорскага завода шпунгача валанна, стварыць спецаб'явы летатэлі гэтай будоўлі.

Гукалі на сустрэчы і вершы. Інганьер АТК «Гомсельмаш», пачынаючы пазі Міхась Буткевіч чытаў вершы, прысвечаныя ўдзячнаму камуністычнай працы, слесару-рамонтніку роднага завода Аляксандру Васільеву.

Вот сталі кампрессор гульні, Дельце звоніт в тасках, Ремонтник шибрит втулки До робота на висках.

С ребятами хорошими Он не уйдёт, пока Не загудит под поршнями Компрессора бона.

Когда ж компрессор молоты Кузнецкие взметнет— Он улыбеется молодо И пот с лица сотрет,

Забросят куртку за спину — Ребята, — скажет он, — А всё же не напрасно Мы Ночной термом сон.

Верш гэты быў надрукаваны ў шматтыражы, прайшоў час — і многія на заводзе, відаць, забылі яго. А мне падумалася: чаму б яго не вывесіць у цэху, дзе працую Васільевы, каб шчырыя словы пра майстэрства і самадэданасць працяжніка былі нібы заклікам для друіх?..

Сустрэча скончылася, але людзі не разыходзіліся. Камсамольскія работнікі, рабочыя запрашалі маладых літаратараў на завод, будоўлі, у школы. Хтосьці з пачынаючых пастаў гаварыў, як гэта здарова, што адзін з новых цэплаходаў на падводных крыллях, які будзе Гомельскі суднабудоўніцтва-суднарамонтны завод, вырашана назваць Імем Івана Зайцава! Міма Чонка, міма хаты, дзе жыў маці Героя, будзе прылятаць рачны прыгажун «Іван Зайцаў»!.. Хтосьці з работнікаў абкома камсамолу раскаваў, што ў школах, яны носяць Імя Герояў Савецкага Саюза, камсамольцаў, што загінулі ў баях за Радзіму, першы ўрок у першым класе будучы прысвечаны расказу пра жыццё і подзвіг гэтых герояў. Які добры, было, каб знайшліся стаць на ўрок!.. Размова пра ўдзел маладых літаратараў ва ўшанаванні герояў вайны і працы не закончылася.

Уладзімір Міхайлавіч Вярэнчыкаў гаварыў, што на сустрэчу ён ішоў міма вечнага агню, які гарыць ля падножжя помніка вызваліцелю Гомеля, і бачыў, як ашаловаў вольно крок пракожня, нібы яшчэ раз аддаючы даніну павагі і ўдзячнасці тым, хто здэдаў у баях сённяшні радасны дзень. «Нашы сэрцы, нашы справы не дадуць ні на мінуту пагаснуць гэтай свечнічнаму агню», — сказаў Уладзімір Міхайлавіч. Так, агонь нашай удзячнасці, агонь нашай паміж аб лепшых з лепшых ніколі не пагасне...

Генадзь БУРАЎКІН, спец. кар. газетцаў «Літаратура і мастацтва», г. Гомель.



Фота М. МІНКОВІЧА.

## ДЛЯ КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЕЙ З СУАЙЧЫННІКАМІ

У Мінску, у Доме Таварыства культурнай сувязі з замежнымі краінамі, адбыўся ўстаноўчы сход Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубжом. У зале сабраліся прадстаўнікі грамадскіх, культурных, спартыўных арганізацый і творчых саюзаў.

Сход адкрыў беларускі пазі Мансім Тані. Ён адзначыў, што ў нашым жыцці шмат нашых суайчыннікаў, якіх у цяжкія гады царызму і беларускага панавання ў Заходняй Беларусі пакінулі Радзіму ў пошуках хлеба і работ. У час пэзэдак за граніцу, гаворыць Тані, я сустрапаўся з землякамі. Яны ганарыцца Радзімай, радоўца кожнаму прадзівае паведамленне аб імці ў СССР, поспехамі нашага народа ў пабудове камунізма.

Даклад аб рабоце Беларускай секцыі Камітэта па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубжом зрабіў рэдактар газеты «Голас Радзімы» Проіша Л. Я. На гэтай суаічыннікамі растуць і расшыраюцца, сказаў ён, Рамі секцыі ўжо малы для той вялікай патрыятычнай работы, якую яна праводзіць. Рад гранады, культурных, спартыўных арганізацый і творчых саюзаў выставіў прапанову стварыць Таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубжом. Мы сёння і сабраліся, каб абмеркаваць гэты пытанне. Выступіўшы затым кандыдат гістарычных навук Рамановіч В. Ф., доктар гістарычных навук Залескі А. І., рэзірант з ШДА Афанасьев С. В., галоўны рэдактар зарубежнага вшчання Стук А. І., архіпеліс Мікіткі і Беларускай Сяргій, старшыня Нагляда «17 леу» В. М. БЕЛТА.

# ПЯТАЯ МІЖ- РЭСПУБЛІКАНСКАЯ

## З БЛАКНОТА УДЗЕЛЬНІКА КАНФЕРЭНЦЫ ТЭАТРАЛЬНЫХ КРЫТЫКАУ ПРЫБАЛТЫКІ БЕЛАРУСІ

Гэта выданне свой пачатак лічыць 1958 года. Тэатральныя крытыкі, тэатразнаўцы чатырох рэспублік — Беларусі, Літвы, Латвіі і Эстоніі — сабраліся ў горадзе Рызе, каб шчыра пагаварыць пра стан сучаснага мастацтва, супольна вырашыць належаўшыя творчыя праблемы.

Адны першыя гаворылі іхце не дужа «клясавыя». Мы тады надзялілі маю ведаў тэатры прыбалтыцкіх рэспублік, іх жыццё і творчыя справы. Жывую размову і спрэчку янарада даводзіла падмяніць звычайнай інфармацыяй. Прадстаўнікі кожнай дэлегацыі расказвалі сваім калегам з іншых рэспублік пра тое, што іх хвалюе, над чым і яны працягваюць тэатры і тэатразнаўцы. Гэта, вядома, было цікава, але вельмі ж тады яшчэ не ставала канферэнцый вострых спрэчак і дыскусій.

Першая баразна, як нажучу, атрымалася не ўсюды глыбокай і роўнай. Але ўсё ж была праймаючай... Канферэнцыя крытыкаў Прыбалтыкі і Беларусі сталі трыма пільнымі. Іх штогод праводзіць нацыя тэатральнага аб'яднання. Першым сабрацца разам, крытыкі і эстляндцы па гарадах чатырох рэспублік, знамяціца з найбольш цікавымі спектаклямі сезона. А пасля ўжо разам падумоўваюць аглядаць, абмяркоўваюць агульна для тэатральнага жыцця ўсіх гэтых рэспублік пытанні, дыскусуюць, спрачаюцца.

Два гады назад такая творчая канферэнцыя адбылася ў Мінску. А зусім нядаўна крытыкі зноў, у пяты па ліку раз, сабраліся на свой форум. Дэлегацыі ад Беларусі былі: заслужаны дзеяч мастацтва БССР Ул. Стэльмак, кандыдат філасофскіх навук, доцэнт А. Ладзіна і аўтар гэтай радкоў. Канферэнцыя ўжо праходзіла ў Рызе. І ў ёй удзельнічалі адметная і вельмі прыгожая рыса — не толькі тэатразнаўцы, а і рэжысёры, мастакі,

акцёры. Гаворка атрымалася не толькі больш цікавай і жывой, але і больш нарыснай, дзейснай. І ўрэшце, абсалютна ўсе пагадзіліся на тым, што вось такія канферэнцыі абавязкова трэба праводзіць сумесна з творчымі работнікамі тэатраў і ў першую чаргу з рэжысёрамі і мастакамі. Гэта, безумоўна, прынясе большы плён.

Тэма сёлётыя канферэнцыі — «Работа рэжысёра, акцёра, мастака над раскрыццём ідэі п'есы».

Латышскія крытыкі В. Фрэйман і В. Хаўманіс, якія выступалі з дакладамі, а таксама ўдзельнікі спрэчак засяродзілі на найбольш актуальных праблемах сучаснага тэатральнага жыцця. Так, гаварылася пра сучасны талент рэжысёра, акцёра і мастака, а дакладней, пра арганічнае зліццё іх у адзіны творчы акт. Гэта, вядома, ідэал. Нярэдка ж нічога даводзіцца бачыць у спектаклі саеабытныя жонкі, якія ўтвараюць наміж асобнымі творацамі. Гаварылася і пра шматлікія штამпы, якімі паступова абстаюць нашы тэатры. Напрыклад, у барацьбе з ілжывым пафасам, дэкламацыйнасцю рэжысёры і акцёры ідзюцца ў другую крайнасць. На сцэне героі гавораць на лаўголасу. Усе іх папучкі зярок прыглыблюцца. А ў выніку — прыніжанаць, шпарты, ідэяная недакладнасць, так званы «шпартальны разлад».

Тэма нашага сёлётыя мастацтва, як вядома, ў многім залежыць ад акцёраў. І зусім натуральна і заканамерна, што пра іх шмат гаварылі на канферэнцыі і гаварылі з вельмі цікава і цікава і клопатна. Часам, урэшце іх майстарства, а значыць і ўзровень усёго спектакля даволі нізкіх узроўняў. У нас многа гаворыць і пішуць пра выдатных майстроў сцэны, пра малодзе пакленне акцёраў. І вельмі ж мала звартаюцца ўвагу на «сэрцавіцкі» а імя на яго плечы найбольш клясавыя асноўнага акцёра. З сярэднім пакленнем акцёраў у нас справы вельмі ж складаныя. Узначу ўзровень спектакля — гэта, мабыць, перш-наперш узначу ў тэатры творчы ўзровень зьянення паклення акцёраў.

Трэба паставіцца і ад утрыманніц тэатраў. А сустрэчацца ж і такога калі рэжысёр не паказаў акцёру ўсё ад «да» да «я», апошні сур'езна лічыць, што з ім нічога не прапавуе над вобразам. Тэатру ж патрэбны акцёры-мысліцелі.

Газетная паліца не дазваляе падрабязна сшыніцца на ўсіх тых вядомых, цікавых думках, якія выказваліся прамоўцаў, нават пералічыць тэма праблемы, што ўзняліся на канферэнцыі.

Звернемся толькі да некаторых. Ёсць дзве кватэры, якімі ў той ці іншай ступені хваляюць нашы калектывы. З аднаго боку — гэта архіваж. Што грахі таіць, часам у тэатрах жывуць ілюзіі. Тое, што адбывалася дзесяці гадоў назад, нярэдка здаецца, што было яно зусім нядаўна, амаль учора. А яны ж за гэты час найвялічшыя змены

адбыліся ў нашым жыцці, якія пераўтварылі!

Ці не таму ішчы раз даводзіцца сустрэчацца, здавалася б, з парадоксальнымі фактамі. Чалавек прыйшоў у тэатр, скажам, 25 гадоў назад. Выдатна паставіў спектакль, выдатна сыграў ролю. А пасля гэтага ён яшчэ німада паставіў спектакляў ці выканаў ролю. Цяпер у яго ўжо дваццаціпятигадовы стаж, вядомы вопыт. Цяпер ён ужо майстар сцэны. А вось задаволені паставіўшы сёлётыя глядацтвам выдатна, як у першыя свае гады, ён не ўмеў. Гэты творца карыстаўся тым, чым карыстаўся і некалі жыўе старым вопытам.

Другія ж у пошуках новага ў тэатры занадта спрабуюць перанесці на сцэну ўсе прыёмы іно, хоць тэатр, як вядома, мае свае асаблівасці, сваю прывабнасць. Або ішчы раз захаляюцца толькі знешнімі формамі і на сутнасці ўзаўважваюць і паўтараюць тое, што было знойдзена даўным даўно і што ўжо само сабою знікла, не вытрымаўшы выправавання часам. А ў спектаклах старыя, заплыленыя прыёмы ўсё яшчэ спрабуюць выдасць за новыя.

Прамоўцы шмат гаварылі пра пошукі сучаснага стылю ў тэатрах, пра найбольш характэрныя яго прыкметы. Гэта інтэлектуальнасць, аэмацыйнасць, прэстаца, лаканічнасць.

І я, як і на канферэнцыі, дазваляю сабе ўзяць слова ў спрэчках. Але спачатку некалькі слоў прыватнага парадку.

Гады чатыры назад мне даводзілася выступаць на старонках газеты «Літаратура і мастацтва» па пытанні сучаснага стылю ў мастацтве. І тады я гаварыў прыкладна тое ж, што і некаторыя з асобных іх (і мнулімі сваімі!) палажэннямі.

Вядома, тэатральнае мастацтва дамае недаўгавечнае, яго асаблівасці павядацца ўладзе часу. І ставіцца спектаклі, адвядзеныя часу, пастаўленыя ілюстраваны ўсё творацамі. Калі чытаеш пісьмы Ул. Нёмніровіча-Данчані, вельмі часта сустрачаеш адно і тое ж слова «толькі».

Тон спектакля, адвядзены жыццю, пра іно ён расказвае.

Сам Нёмніровіч разам са Станіслаўскім выдатна зьявілі гэты тон на рубцы канца XIX — пачатку XX стагоддзя ў «Навіцы». Наогул усе ўсё п'есак Чэхава. Але калі ў 1940 годзе Нёмніровіч-Данчані зноў вярнуцца да чэхаўскай драматургіі, у прыватнасці, да «Трох сясцёр», ён ішчы і знаходзіць гэты тон. І менавіта зьявляючы гэтую, спектакль Маскоўскага Мастацкага тэатра «Тры сясстры».

Анталь САБАЛЕУСКІ.

## ДА СЛАУНАЙ ГАДАВІНЫ

У сувязі з 20-годдзем перамогі савецкага народа над фашысцкай заакупіцай ў Маскве рыхтуюцца да выдання кнігі «Савецкія пісьменнікі на фронце Айчынай вайны». У кнігу будуць унесены прывольныя ўсіх пісьменнікаў — удзельнікаў вайны — з наротымі біяграфічнымі даведкамі. Камісія па вайна-мастацкай літаратуры пры Саюзе пісьменнікаў БССР вывела 135 членаў Саюза пісьменнікаў рэспублікі, якіх былі ваімаі Савецкай Арміі і змагаліся ў партызанскіх атрадах. Біяграфічныя даведкі аб іх будуць уключаны ў кнігу.

У сувязі з набліжэннем гэтай гістарычнай даты адбылося падрыхтаваць кніжку па вайна-мастацкай літаратуры пры Саюзе пісьменнікаў БССР. Старшыня камісіі М. Аляксееў зрабіў кароткую інфармацыю аб рабоце камісіі. Ён паведамаў, што за апошні год адбылося звыш 300 сустрэч пісьменнікаў з ваімаі Беларускай вайна-арміі. Рыхтуюцца два зборнікі прывольныя 20-годдзю звольнення БССР ад фашысцкай заакупіцай і 25-годдзю з пачатку Вялікай Айчынай вайны. У зборніках будуць надрукаваны творы М. Лынькова, І. Шамякіна, А. Кудлаўскага, М. Ткачова, М. Аляксеева, Р. Нікія і іншых пісьменнікаў. Беларуска студыя нова-папулярных і хранімаля-акументальных фільмаў запінае на некалькі кінакарысы. Сярод іх «Дарога без прыкладу» А. Вольгіна і Р. Нікія, «Застава над Бугам» В. Грышу, «У 16 кілачужыцкіх гадоў» С. Сіпаханова, «Рудольф і сям'я мамуна» П. Прыходзькі і Ішч. Кінаархыв прывольныя героі Вялікай Айчынай вайны.

Аб новых творах на вайна-гістарычную тэматыку, аб падрыхтаваных беларускіх пільнаў у гады вайны, аб уключанні савецкіх пісьменнікаў рэспублікі ў ваімаі Беларускай вайна-арміі гаварылі А. Кудлаўскі, М. Аляксееў, П. Прыходзькі, А. Ладзіна, А. Махмуцін, Г. Шыловіч, Я. Сядоўскі, работнікі Андропавага Дома афіцэраў М. Герасімавіч.

Паэт усхвалявана расказаў пра баявы будні народных месцінаў, для якіх аўтаматы сьлужаць касой, а сярэдні — гранаты, і якіх бачыць фашысцкія нячы — горш чым вучыцца атрыць агню. А ў заключныя гэтага верша-клятыя паэт выказаў шэраўны пільнаўнасць:

Слезы воіні і чыслыя пыходы.  
Што ясна на фронтах і далінах.  
Не зламліч не сагучы мой народ.  
Во ўсё Беларусь — партызанка!

Неўзабаве я ўжо чую, як дэкламавалі «Беларусь — партызанку» ў атрадах народных месцінаў, у нававольных вёсках. А недзе нават словы верша загучалі суровай песняй партызан...

Я ведаў, што паэт Анталь Астрэйка прыйшоў да нас з Вялікай зямлі. Мне вельмі хацелася убачыць яго, пагутарыць з пастам партызанам. І вось ён прыхаў у нашу падпольную рэдакцыю, якая знаходзілася на востраве Горнае ў Загальскім балотах. Можа, таму што быў ён просты, шчыры, задушаўны, мне здалося, што я даўно з ім знаёмы, хаця сустраў яго ўпершыню. Я папрасіў у паэта вершы для нашай газеты. Ён некалі насьмела адказаў:

— А я не адліч верш — цалую кніжку хачу вам прапанаваць...

У той вечар амаль да самага світання не згасла святлічкі ў нашай партызанскай зямлянцы. Паэт чытаў нам свае вершы, якіх браў за душу, былі такімі бліжымі і

сёння жыве не музейным жыццём. (Ёсць спектаклі і музейнага характару, якія перш-наперш прывабліваюць да сабе тым, што ў іх многа выступае народных артыстаў і што яны ідуць у тых жа мізансэнах, якія пяцьдзесят — шэсьцьдзесят гадоў назад зьявілі выдатныя рэжысёры; мы такія спектаклі глядзім з цікавасцю, адносімся да іх з вялікай павагай, але ад гэтай акалічнасці яны не перастаюць быць музейнымі). І сёння «Тры сясстры» застаецца нашым, вельмі счасным на сваёму гучнаму спектаклем.

Аднак паўрад ці можа быць адліч нейкі спектакль, які б уварваў у сённяшні ўзровень, які можа быць дэталю, так скажам, за аталю сучаснасці. У нашым выпадку мы будзем узводзіць у абсалют адліч нейкі творчы кірунак і ігнараваць астатняе.

Стылістыка спектакля «Надзе», які быў паставіў у 1902 годзе ў Маскоўскім Мастацкім тэатры, асумі не такая, як, скажам, у спектаклі «Вішнёвы сад», які быў паставіў праз два гады тым жа творчым калектывам і фактычна ў адну і тую ж эпоху — эпоху нарастання першай рускай рэвалюцыі. Гэты спектакль мелі неаднолькавы тон, неаднолькавыя стылістыку, бо яны расказвалі пра розныя людзей, узнімали розныя пласты тагачаснага жыцця.

Наша ж сучаснае жыццё вельмі разнастайнае, «шматпластавае». І паўрад ці можна казаць з паломскай сцэны ўсё яго багацце і шматграннасць, карыстаючыся толькі аднымі і тымі ж «рысамі стылю». Тое, што будзе вельмі трапным і важным для аднаго спектакля, мабыць, акажацца не зусім прыгодным для іншага, які апавае другія пласты жыцця. У нашым выпадку самай новай прыёмы і формы могуць часам выглядаць у пастаноўках занадта архаічнымі.

І якраз адметная рыса сёлётыя спектакляў Беларусі і Прыбалтыкі — гэта нас многаму вучыць — яны не манатонныя, не аднастайныя. Яны вельмі розныя і па сваёй талнальнасці, і па сваёй стылістыцы.

А паважарам стаць па ўласнаму жаданню, калі з такога-то чысла і дна пачынаюцца новымі прыёмы і формамі, усё ж пельга. Практыка паказвае, што такім чынам хутэй можа стаць зпгонам.

Усё справа, мабыць, у чуйнасці мастака і ў тым, якія маштабы яго таленту. Той творца лічыцца наватарам і вельмі бліжым і зраўнамерным сваім сучаснікам, хто найбольш глыбока і поўна адлюстроўвае іх жыццё. І нам ні на хвілінку нельга забываць пра гэта.

Анталь САБАЛЕУСКІ.

## М. ДАСТАНКА, БЫЛІ РАДКАПР СЛУЧКІ ПАРТЫЗАНКА



1 Мая 1964 г., Мінск. У калоне дэманстрантаў — работнікі мастацтва сталіцы. На першым плане — артысты Беларускага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА.

# КНІЖКА ПАРТЫЗАНКА

М. ДАСТАНКА, БЫЛІ РАДКАПР СЛУЧКІ ПАРТЫЗАНКА

## ВЫДАЕ «ВЫШЭЙШАЯ ШКОЛА»

У Мінск прыйшло пісьмо з Парыжа. Арганізатары выставі, прысвечанай народнай асвеце ў ССРС, запрасілі падручнікі на мастацтвы, якія выдала беларускае выдавецтва «Вышэйшая школа». Гэта не першы выдасць, калі кнігі выдавецтва «Вышэйшая школа» перастаюць граніцы рэспублікі.

Наша асноўная задача — выпуск падручнікаў і агульных дэпаможнік для вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, — гаворыць дырэктар выдавецтва І. Есьман. — Методычнай і даведкай літаратурай, якую выпускае выдавецтва, карыстаецца вялікая кола спецыялістаў і аматараў.

Так, падручнік «Тэрмадынаміка» прафесара Беларускага політэхнічнага інстытута А. Вейніка прыняты ў многіх вышэйшых тэхнічных навучальных установах Саюза. Шырока распаўсюджаны ў політэхнічных інстытутах краіны «Зборнік задач па чарчэнню» нашых аўтараў І. Мансэнтава і Д. Мезані. Гэта кніга выдасць сёлета другімі выданнем. Шмат заявак папалі на падручнік А. Левановіча па будаўніцтву і В. Юшкіна па гідраўліцы.

Першы ў краіне наша «Вышэйшая школа» выдасць унікальны «Кароткі зваляніны слоўнік» — каштоўны даведнік для прыродазнаўцаў-заалягаў. Выдасць таксама падрыхтаваная калектывам аўтараў «Геаграфія Беларусі», падручнік В. Шчырава па рысунку машын і механізмаў, «Асновы вірусалогіі» Б. Эльберга.

Кніга Г. Клікушына «Шрыфты» зьявіцца каштоўным дапаможнікам для студэнтаў мастацка-графічных факультэтаў вун, настайнікаў чарчэння і аматараў. У вытворчасці знаходзіцца манераграфія кандыдата навук В. Васіна «Імперыялістычны мілітарызм — пагроза міру». Усёго ў 1964 годзе «Вышэйшая школа» выдасць падручнікаў, дэпаможнік, даведнік і брашуру 173 назвы. Агульнае тыраж гэтых выданьняў дасягне 620 тысяч экзэмпляраў.

Чытаючы «Літаратуры і мастацтва», поўна, цікавіць, якія новыя кнігі выпускаюць выдавецтва па філалогіі і літаратуразнаўству.

Можа назваць брашуру Р. Карой «Праза Петруса Броўкі», разлічаную на студэнтаў-філалогаў, выкладчыкаў беларускай літаратуры і шырокае кола чытачоў. Убачыць свет таксама «Семінары па творчасці Я. Коласа» прафесара Л. Філіпавіч, кніга Я. Усікава «Праблема камедыі жанру ў беларускай драматургіі», дэпаможнік Н. Лепідуца і Б. Міцкевіча «Зарубежная літаратура XIX — XX стагоддзяў», даведнік С. Рокінда «Слоўнік сінюмаў Беларускай мовы».

Характэрная рыса работы «Вышэйшай школы» ў гэтым годзе — падзешульнявы выданні. Асноўныя пачынаючы навіны кнігі — студэнт. Каб зніжць кошт кніг, многія аўтары адмовіліся ад ганарараў, на грамадскіх асновах праводзіцца рэдагаванне.

— Да нас прыйшоў беларускі пісьменнік Рыгор Мурашка, — паведамаў Соманаў. — Хочаце — пазнаёміцеся.

Я хваціна згадзіўся, тым больш, што Мурашка ведаў не толькі лічыцца, але і асабіста. Да таго ж, мы толькі што адваілі выпуск раённай газеты і мне, аднаму з яе работнікаў, хацелася, каб Мурашка

## КРЫВЁЮ СЭРЦА

Перада мною архіў падпольнай лагойскай раённай газеты «За Савецкую Беларусь». Гартэа пажоўліва ад часу старонкі. Сярод матэрыялаў, якія азмешчаны тут, вершы партызанскіх паэтаў, творы Я. Коласа, М. Танка, М. Машары, А. Бялячэна. А вось на цалую старонку наваля «Смерць маі». Унізе подпіс: «РЭМ».

Хто ж яе аўтар?..

Помню, знойма 1943 годзе мне даваўся на справе бацьваць у спецгрупе Федэра Соманава, якая павялялася на тэрыторыі Лагойскага раёна. Група вяла агентурную разведку, трымала цесную сувязь з мінскім падполлем.

— Да нас прыйшоў беларускі пісьменнік Рыгор Мурашка, — паведамаў Соманаў. — Хочаце — пазнаёміцеся.

Я хваціна згадзіўся, тым больш, што Мурашка ведаў не толькі лічыцца, але і асабіста. Да таго ж, мы толькі што адваілі выпуск раённай газеты і мне, аднаму з яе работнікаў, хацелася, каб Мурашка

прыйшоў удзел у нашым партызанскім выданні.

Рыгор Данілавіч сядзеў за сталам і штосць пісаў. Перад ім ляжыў стос паперы.

Мы павялі гутарку аб беларускай літаратуры, аб пісьменніках, якія звакураваліся за лінію фронту. У мяне з сабой быў, невядомы зборнік ваенных вершаў Якуба Коласа «Адломскі». Рыгор Данілавіч зацікавіўся ім і стаў прагна чытаць. Вочы яго загараліся незвычайнай радасцю.

— Дзе вы бралі? — запытаў ён, не выпускаючы з рук зборнік. — Абавязкова капіяваць.

Затым пазнаёміў мяне са сваімі творчымі планами.

— У партызаных нядаўна, а бачыце, кожны паперы згумулі, — усміхнуўся ён, паказваючы на папучу. — Магу што-небудзь перадаць для вашай газеты.

Мурашка дастаў наваля «Смерць маі» і сказаў:

— Напісана крывёю сэрца. Душа, зацікавіць чытачоў.



Палацкаму кніжачкаму магазіну «Светліца» прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюзаў работнікаў культуры. Добра працуюць прадаўцы магазіна Л. Марозова, Г. Кашына, А. Цыбу, якіх вы бачыце на здымку.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА.

Фота М. РУБІНШТЭЙ



НА СПЕКТАКЛЯХ ГЕНУЭСКАГА ТЭАТРА

Меркаваць па духу сьцвятыя аб творчым абліччы тэатра, аб філасофскім «сэрэбраным» яго мастакоў...

Спачатку — пра адкрыцці. Па шчырасці сказаць, мы неж не задаліся раней, што Гальдони — сапраўды народны, прости, дэмакратычны...

Другое адкрыццё (яго, бадай, належала б паставіць першым) — акцёр Альберта Ліянеа. Іграючы абодвух блянтэй, ён паказвае мастацтва імгненна пераўвасаблення, як віртуоз, як сапраўдны Пятэй.

Твар Альберта Ліянеа — твар таленавіта мима. Ён на радзкіх выразі і рухавы. Але справа не толькі ў твары. Цуд у тым, што Ліянеа ўвесь, ад пятак і да валос з...

У той дзень 1913 года газеты шумелі пра незвычайную знаходку — унікальны рукапіс XV стагоддзя. Гэта быў «Апостал» — адзін з пяцірэчных перадаваўца «Апостала», які, як вядома, быў выпушчаны ў 1564 годзе рускім умельцам Іванам Федаравым.

Нельга без павагі гаварыць аб працы людзей, чыя пільнае вока і кляпатылы рукі знаходзіць сярод старыняў, на забытых паліцах, лядных гарышчах, а часам і ў чамаданчыках, што прыносяцца ў магазіны ўласнікаў, рукапісы і друкаваныя кнігі часоў Івана Грознага і Пятра I, Ламаносава, Пушкіна, Карла Маркса.

Гісторыя антыкварнай кнігі захавала імёны бункістаў, якія ўнеслі свой выдатны ўклад у прыватны і дзяржаўны кнігазборніцтва. Але мы расказваем пра больш позняе пакаленне «лаўцоў» неацэнных скарбаў, якое і цяпер жыць.

Сярэд іх шырока вядомы знаўца антыкварнай кнігі, ціпер пясняр, мастак і аўтар кніжкі Міронаў. Ён быў любімым бібліяфілам. У яго кніжнай калекцыі ў наш час знаходзіліся ў пошуках рэдкіх выданняў пэўна Дзімія Бядны, народны арыст Мікалай Смірнов-Сакоўскі, пісьменнік Леанід Ляноў, мастак, вучоны, літаратуразнаўца. Многім з іх ён памог сабраць цудоўныя бібліятэкі — «кладзі рэзюмэ», частка якіх паступіла потым у дзяржаўныя сховішчы. Адной з самых прыкметных падзей у жыцці бункіста была знаходка п'есы Аляксандра Пушкіна да Анны Керн, якой захаваў папмы прыватны выдатны верш «Я посто чудное мгновенье...» Зрэшты, рэдасных знаходак у...

У класісе Імя ХХІІ з'езда РКСД Беларускага вытворчага ўпраўлення выхадзіць шматгаспадарчая газета. Рэдактар газеты — бухгалтар Леанід Мікалавіч Вясёлю, члены рэдакцыі — пясняр Нанстанцін Нічыпаравіч Мануілаў і брыгадзір Арнадзь Рыгоравіч Дашноўскі рыхтуюць да выпуску чарговы нумар.

цельбуха Дзанета — палахілага, на іўнага прыдурка раптам ператварыўся на Танаіна — бліскача, адважанага прыгажана, удачніка і жыццёлюбца. Ён умее весці жыццё дэялоў з залай, нават не зважаючы на тое, што яго мова для публікі — чужая.

Альберта Ліянеа заўсёды жыў і непаўторна. Сяня ён ішы, чым быў учора і неподобны на тое, што будзе заўтра. Ён нібыта творыць навава на кожным паказе спектакля. Мянешца не толькі малонак ролі, нават тэкст акцёр імправізуе, і гэты зноў-такі нас прымушае ўспоміць пра тэатр камедыі дэль арты.

Спектакль увесь вырашан у гэтых прыёмах. Рэжысёр Луджы Скуарына вывадзіць Доктара, Брыгелю і Арлекіна ў масках. Каламбіна не мае маскі, але актрыса Маргерыта Гушына і ўвасабляе яе ў манеры традыцыйнай, блізкай да маскі жаночай Дэані. Дэле (Эрос Паві) пагадаў маску Скуарына. Начальнік аб'яраў (Эрыка Ардзіноне) шмат у чым паўтарае маску Капітана, хаця ён у Гальдони і ператвораны з іспанска-завабуйніка ў італьянскага паліцэйскага.

Вядома ж, нам вельмі цікава было ўбачыць вяртанне тэатра камедыі дэль арты. Някалькі ўсё ў спектаклі было для нас адкрыццём. Але ў сэнсе называльнага спектакля гэсцей для нас каштоўны наймальнейшай дакладнасцю прыёмы, якія ў ім рэстаўрыраваны іскрава, сакавіта.

Іншая справа — наколькі правмерна ацанілі літаратуразнаўца тэатра Гальдони з тэатрам масак. Так, мы ведаем, што, змагаючыся з дэль арты, Гальдони быў вымушч не парываць з яе традыцыямі, узабачаў іх і напаяў новым зместам.

У той жа час ён адыходзіў ад традыцыйных масак і нават у ранніх п'есас імкнуўся ўдзіхнуць у іх жыццё. Луджы Скуарына ў «Венецыянскіх блянтэях» смяцца з усіх. Усе героі ў яго смешныя. Ён іранізуе нават і з прыёмаў, у якіх вытрыманы яго спектакль (вельмі красамоўна сведчыць аб гэтым мізансцена, дзе Леаніа, збіты ў паядынку, хатаецца ў 1581 годзе. Напаяў, вы ведаеце, што «Астрожская біблія» была апошняй у выданчай дзейнасці Федарава.

Альсееў расказаў таксама пра тое, што ўсе набыты рэдасныя кнігі бункістчына магазіны стараўца перадаць у буйныя бібліятэкі краіны, у бібліятэкі Акадэміі навук СССР, інстытутаў, кнігазборніц музэяў. І тут жа дырэктар магазіна паказаў рэдасны экзэмпляр «Азбукі сацыяльных навук» Васіля Бэрэ, які пісаў пад псеўданімам Флярюскі. За свае літаратурныя працы Бэрэ падлягаўся праследванню царскага ўрада, ссылкам у Сібір.

Захаваўшы ў музэй Пушкіна прыжыццёвы выдані паэты: «Югеній Анегін», «Граф Нулін», «Руслан і Людміла» і некаторыя іншыя, а ў Гістарычным музэй — руская «Азбука» Карыёна Істоміна, гравіраваная на медзі і выданая ў 1693 годзе, таксама прайшоў праз рукі Аляксеева.

Цікава адзначыць, што амаль усе бункісты маюць уласныя, часам вельмі каштоўныя бібліятэкі. Гэта іх страсць. Аляксееў, напрыклад, калекцыянуе творы класікаў марксізма і ў яго бібліятэцы знайшлі месца першае выданне «Капітала» К. Маркса на рускай мове, лонданскія выданні Герцава, прыжыццёвы выдані Ул. І. Леаніа, першыя экзэмпляры газеты «Іскра» і іншых рэвалюцыйных кніг, брашуры, часопісы і газет. Уласнік бібліятэкі збіраецца пісаць даследаванне аб літаратурных псеўданімах Ул. І. Леаніа.

Ціпер, толькі ў Маскве працуюць пяцінаццаць бункістчыных магазінаў, якія купляюць і прадаюць сучасныя і старажытныя кнігі. Калі ў мінулым большасць бункістаў былі самавучкамі, якія пачыналі сваю дзейнасць з ніжняй латкоў і «разваляў», дык цяпер за прываказ станаўцяцца людзі са спецыяльнай адукацыяй. І хоць з гадамі «пагоня» за кніжнічым рэліжыям станаўцяцца ўсё больш складанай і рэдасці ўсё больш трывада асцярожна ў пастаянных уласніках, будзем спадзявацца, што бункісты ліччэ парадуюць многім сваім знаходкам.

Уладзімір ЧАРНЫХ. (АДН).

персанажу ў пошуках аўтара», нібыта імкнешца знайсці гаспадару, выварочваючы праўду і няпраўду, даводзячы, што мараль і дабрачыннасць — паняцці ўмоўныя, якія кожны можа адвольна ўвядуць.

Напісаная з меркаванняў яўна палемічных, п'еса гэтая не можа быць цалкам зразуметай без ведаў таго, чым была народжаная палеміка Пірандэла з італьянскім буржуазным грамадствам сярэдзіны 20-х гадоў нашчага стагоддзя. І пастаючы «Кожная па-свойму», як нам увядуць, нельга глядзець, не азнаёміўшыся хаця б у чытанні з камедыяй «Шасцёра персанажаў», дзе разуменне маралі паўстае ў абліччы дабрачыннай маскі, якую Банька спрабуе як бы там і было захавць пасля таго, як ён ледзь не стаў палобойнікам дачкі сваёй жонкі. У той п'есе былі вельмі моцныя матывы сачышляў. Менавіта гэтыя матывы сачышляў і з'явіліся ў п'есе, узятай пасобна, чытаецца толькі як падвержанае таго, што абстрактнай ісціны не існуе, што ўсё залежыць ад таго, як хто ўспрымае рэчы, а ўспрымае і — кожнага сваё.

Тэму раздзялення асобы аўтар даводзіць да абсурду: актрыса Дэле Марэла, забытаўшыся ў сваёх выказах, яко сама не ведае, якую маску выбрала, Яна напераміна мяне іх прыводзячы да разгубленасці і абіяжэнанасці навакольных. І кожны раз, калі Марэла гатовая зжыцца з маскай, лавецы ў ён сапраўдныя абставіны і людзі ён прапаноўвае другую маску, і яна яе прымае зноў.

Удзельнікі мастацкай самадзейнасці саўгаса «Вароніна» Быхаўскага вытворчага ўпраўлення парыхтавалі цікавую канцэртную праграму. На нашым сядзенні ўдзельнічалі: Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова. (Слева направа) Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова. (Справа направа) Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова. (Слева направа) Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова.

«ПРАЗ МУЗЫКУ — ДА МІРУ І ДРУЖЫ НАРОДАЎ» Праз некалькі дзён канцэртны залы і староўдныя палаты, парк і кэсцелі Пярэі напояўцяца велічыннай музычнай рэзнічой тэатра і мастацтва. Неўміручы твары Бетховена і Моцарта, Сметаны і Дворжэка, многіх вядомых сучасных кампазітараў амаль месця будучы гучыць у Пярэі ў час традыцыйнага міжнароднага фестывалю «Пражская вясна».

Ужо ў дзевятнаццаты раз — сказаў нам прафесар Вацлаў Гольцнцек, старшыня фестывальнага камітэта, — мы праводзім гэта творчае сааборніцтва музыкантаў з Пярэі. Дзевятнаццаты раз — да гэтага фестывалю, «Праз музыку — да міру і дружбы народаў». 12 мая — у дзень нараджэння вялікага Бедрычэ Сметаны — фестываль адчынецца выкананнем сімфанічнай павы «Мая радзіма», якая аплыве чэшскую зямлю і іе народ. 4 чэрвеня — у апошні дзень музычнага агляду — па традыцыі будзе выканана Девятая сімфонія Бетховена, якая па сваёму духу і змесце адказвае дзевятму фестывалю.

Праграма фестывалю, — адзначыў прафесар В. Гольцнцек, — вельмі разнастайная. У яе ўключаны творы кампазітараў, юбілейныя адзначальныя сьветы. Прагучыць у прыватнасці, творы чэшскіх кампазітараў Б. Сметаны, А. Дворжэка, І. Сука і Л. Яначка, чэшскага кампазітара Крштыяна Гаранта з Пярэі, 400-годдзя ўдзень нараджэння ясага спяўнацця ў гучычым годзе. Азін з канцэртаў прысьвечаны 400-годдзю з дня нараджэння Шэкспіра. Будучы выкананы музычныя п'есы Б. Сметаны на сюжэты твораў вялікага Драматырага.

У праграму фестывалю ўваходзяць тры оперныя цыклы: «Опера XX стагоддзя», «Опера свету» і «Опера Моцарта». Пасля «Пражскай Нацыянальнай тэатра і іх прымуць удзел абласныя оперныя калектывы. У прыватнасці, Славацкі Нацыянальны тэатр паказаў апошнюю оперу славацкага кампазітара Яна Цыкера «Цені», Брненскія оперны тэатр — оперу Д. Шостакавіча «Кацярына Ізмайлава».

Што датычыць сучасных твораў, дык пражане ўпершыню паучоцца сімфонію Яўгена Святланова, сімфанію сюіты Радзіона Шчэдэра, араторыю заходнегерманскага кампазітара В. Генсе на словы Джардана Бруна, вакальную сімфонію сучаснага чэхаславацкага кампазітара В. Сомера і іншыя.

На фестываль «Пражская вясна 1964» запрошаны вядомыя музыкі: Ладзіраўцкі выдатнага дырыжора Яўгена Святланова, Уолтэра Саксідана (Канада), Яўгена Курца (ЗША), Волфганга Саваліна (ФРГ), Курта Зандэрлінга (ДР). Пад кіраўніцтвам Станіслава Вольскага два канцэрты ў Пярэі дэсць сімфанічныя аркестры Варшаўскай дзяржаўнай філармоніі.

Гасцямі Пражскага фестывалю будучы Давід Ойстрах, Эміль Гілелі, Наталія Шахаўская. У Пярэі выступіць таксама амерыканскі піяніст Шура Чаракі, лейтэнтскі «Гевандхаўс аркестр», вакалісты Заграба і югаслаўскі віяленцніст Антоніо Янгіро, заходнегерманскі сьпявак Ганс Хотар, венгерскія і французскія выканаўцы.

Фестываль будзе пярэджаны міжнароднымі музычнымі конкурсам. У гэтым годзе праводзіцца творчае сааборніцтва скрыпачоў, у якім прымуць удзел 13 маладых выканаўцаў з Венгрыі, Савецкага Саюза і Чэхаславакіі.

Мы імржэем, што прадстаўлячэ сустрэча музыкантаў свету паслужыць умацаванню творчых кантактаў, а гаюноўе ашчытаўленню спадчынаў — «Праз музыку — да міру і дружбы народаў», — гаворыць у заключэнне прафесар В. Гольцнцек.

І. МАСЛЕНІКАЎ, карэспандант ТАСС.

Але справа ў тым, што Дэле Марэла — толькі персанаж, які дзейнічае на сцене. А ў зале жыць другая — Ла Марэна. І ўсё, што адбываецца з Дэле Марэла, адбываецца ў жыцці з Ла Марэна. Актрыса пратэстуе: гэта — не яна! І ўсё ж, сутыкнуўшыся з сітуацыяй, падобнай на тую, у якую трапіла Дэле Марэла, Ла Марэна вымушана рабіць тое ж, што толькі што мы бачылі на сцене.

У гэтым спектаклі Луджы Скуарына ўжывае прымё свядомага парадокса. Ён трактуе сцэны ігры тэатра ў плане раздзялення жыцця. Усё — натуральнае, без афектаў і без гротэска. І калі на нейкую хвіліну мы ўсё ж усведамляем, што камедыя, якая адбываецца на сцене, — тэатр, ігра, мы абавязкова павіны павярнуць, што гэта тэатр не Скуарына, а якасці другога рэжысёра. Ён проста капіруе рэальнасць, драму жыцця.

Але затым наколькі тэатральны той жа Скуарына ў пастаючы «сапраўдны драму», якую перажывае, прыпынушы на спектаклі, Ла Марэна (Паола Маноні)? Тут, як і ў бланыхах, іронія — то тонкая, то пераходзячая ў гротэск. Фантазія Луджы Скуарына тут нібыта выразілася на шырокае разгалосе. Не інтэрмедыі «сапраўднага жыцця» ў п'есе Пірандэла напісаны не дэялогама, а ў форме ападыямаў. Іх Скуарына сачы і інсцэніраваў, узабачаўшы і паўшчыраў. Як выразна ён перадаў прылы і адлюстраванні пераўвасаў, абурэнні Што ні фігура, то востры, яскрава шарж.

Так Скуарына, услед за Пірандэла, у трагічным ускрывае камедыянасць, надаючы яму амаль што не блазянае аблічча. Гэты спектакль сапраўды можна назваць, карыстаючыся словамі Антоніа Грамычы, «ручыной гранатай», якая ўрывае пошласць ушчэпаў аб маралі як аб застылым зводзе законаў і прстойнасцей.

Такі ўзрыўны бок таленту рэжысёра Луджы Скуарына. А што ён сцвярджае? Магавочыся ўвясць гэтую п'есу Пірандэла па-за трактоўку Скуарына, зададзім пытанне: якую мараль маглі б мы ў ёй убачыць? Апошні ўчынак абодвух тэраў (рэальнай і сцэнічнай) — падначаленне не ліхаманкавым блуканням сьведомасці, а паучоццю. Магавочы, тэатр — зэрэ? Ва ўскляі выпадку, гэта адзіная ісціна, якую ў «кожным па-свойму» сцвярджае Пірандэла.

Але справа ў тым, што Скуарына адмаўляе «ісцінасць» нават у гэтай ісціне. І Дэле Марэла, і Ла Марэна ідуць кожная услед за сваім кахамым без ценю радасці, у цемру, у нішто... Мы не аднойчы гутарылі з Луджы Скуарына. Мне хацелася зразумець, у чым яго Праўда? Ён — аўтар «Раманель». З сваёй Раманель у галы ваіны пайшоў у Супраціўленне, змагаўся супраць фашызму. Стаўшы мастаком тэатра, абраў сабе калектыв, дзе, як сам ён сведчыць, пазбягаюць «тэндэцыйнасці і прадлісанасці».

І яшчэ адна дэтал. Пярэхаўшы ў Мінск Луджы Скуарына настолькі шукаў Янку Брыля, аўтара навава аб дзвядцятці італьянцах, расстраляных фашызмамі за тое, што яны адмовіліся страляць у абзброеных савецкіх людзей. Хоць былі ты італьянцы? Дзе здарылася гэта? — дапытываў Скуарына. Хоць ведае, магчыма яму так важна ведаць тое месца таму, што там — таа Праўда, якую ён шукае...

Георгій КОЛАС.

ПРЭМ'ЕРА ў НАРОДНЫМ Народны тэатр Дома культуры магілёўскіх чыгуначнікаў паказвае глядачам прэміеру спектакля па п'есе Л. Усцінава «Незнаёмыя людзі» (пастаючы Ул. Баранюцкі, афармленне М. Клімава).

ЦЫРКАВЫ ПАКАЗ СЯБРОЎ У гарадскіх пясёлак Карма прыехалі артысты ўкраінскага цырка. Для іх выступлення была прадастаўлена сцена Дома культуры. Тут адбыўся цыркавы паказ «Дзень добры, мелодысць». Глядачым вельмі спадабаліся выступленні артыстаў братоў Аляксеевых, паветранага гімнаста Ул. Ніканова, артыстаў арыгінальнага жанру Радманскіх і іншых майстроў ўкраінскага цырка.

КАНЦЭРТ-СУСТРЭЧА Калгаснікі арцелі «Перамога» запрасілі да сябе ў гасці заслужанага дзеяча культуры БССР М. Салапава. Вядомы на Брэсцчым педагог і самадзейны кампазітар расказаў пра сваю працу. Потым адбыўся канцэрт, у якім прынялі ўдзел інструментальны і вакальны кватэты, спевакі-салісты. Выканалі творы М. Салапава. М. ГАЛІЦКІ.

Удзел вядзе загадчык кафедры замежных моў Віцебскага мелітэаграфічнага інстытута Л. Абраменка.

дзівачына пагражала нанесці шкоду гаспадарчы. На дотымце ў паліцэйскіх дзівачынах прызналася, што ёй вельмі падабаецца глядзець у тэлевізары перадачы аб падажках вядомых дзеячых вымагалінаў. І яна вырашыла насправаваць у гэтым і сябе. «Морген».

У Бялфіцельскае нядзядна адкрыты першы ў Федэрацыі Германіі павячаны музей аддэла. Арганізатары музея на працягу трох гадоў збіраў іх з 500 долараў бясцарнага звалю. У музеі можна бачыць самыя разнастайныя экспанаты, якія з'явіліся нагадываць нам, як хутка лічыць наш час. Старая біблія, іржавая шабля, разбітыя валяры, савяцкія жакоўнікі і паламаны вясельнікі, вынутыя сваякі рэвалюцыйнага звар'яцця, звар'яцця прышлі і сённях музеі. «Фольксштэме».

У амерыканскіх медыцынскіх наладках у апошні час стала ўставаць практычнавацца задача эканамічна падстаўнічых асобамі. За плату ад 100 да 500 долараў бясцарнага ўрачы брүүцця здаваць эканамічны наладжы маюць прынесці шкоду дзюроў пацярпелым іржылі зааон, па якім усё будучыя ўрачы і аптэтары перад эканамічнымі і ў час эканамічных звар'яццяў павіны падаваць чыстага золата.

У чынага на вуліцы Вес іржылі Пары нядзядна ардымўра новае амерыканскай нацыянальнай партыі. Яна заявіў нараспаўненні Дзірэы распаўненні адзін з кіючых дзючю партыі, мэта амерыканскай нацыянальнай партыі з'яўляецца адасцэпчэцця нэцўразаў і Афрыку і захавачэ чысціню расы. Партыя іржылі нядзядна дэ чынагага, зааўні нэцўра Дрэслэ, умо існүүчэ ў Орлігантэ, Лос-Анджэлэс, Мімі і іншых гарадах. «Уоркер».

Пап-мастацтва (што азначае «папулярнае мастацтва») не абмяжоўваецца адзінаццаці гасцінямі. «Вароніна» Быхаўскага вытворчага ўпраўлення парыхтавалі цікавую канцэртную праграму. На нашым сядзенні ўдзельнічалі: Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова. (Слева направа) Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова. (Справа направа) Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова. (Слева направа) Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова.

ЛАЎЦЫ КНІЖНЫХ СКАРБАЎ

жыццё старога кніжніка было нямаля. Са шчырай цэльнасцю адчуваючы маскоўскія бібліяфілы і пра іншых бункістаў, у прыватнасці, пра Аляксандра Бардзёйна, Антона Кузьміна, Аляксандра Міхайлава...

У той дзень 1913 года газеты шумелі пра незвычайную знаходку — унікальны рукапіс XV стагоддзя. Гэта быў «Апостал» — адзін з пяцірэчных перадаваўца «Апостала», які, як вядома, быў выпушчаны ў 1564 годзе рускім умельцам Іванам Федаравым.

Нельга без павагі гаварыць аб працы людзей, чыя пільнае вока і кляпатылы рукі знаходзіць сярод старыняў, на забытых паліцах, лядных гарышчах, а часам і ў чамаданчыках, што прыносяцца ў магазіны ўласнікаў, рукапісы і друкаваныя кнігі часоў Івана Грознага і Пятра I, Ламаносава, Пушкіна, Карла Маркса.

Гісторыя антыкварнай кнігі захавала імёны бункістаў, якія ўнеслі свой выдатны ўклад у прыватны і дзяржаўны кнігазборніцтва. Але мы расказваем пра больш позняе пакаленне «лаўцоў» неацэнных скарбаў, якое і цяпер жыць.

Сярэд іх шырока вядомы знаўца антыкварнай кнігі, ціпер пясняр, мастак і аўтар кніжкі Міронаў. Ён быў любімым бібліяфілам. У яго кніжнай калекцыі ў наш час знаходзіліся ў пошуках рэдкіх выданняў пэўна Дзімія Бядны, народны арыст Мікалай Смірнов-Сакоўскі, пісьменнік Леанід Ляноў, мастак, вучоны, літаратуразнаўца. Многім з іх ён памог сабраць цудоўныя бібліятэкі — «кладзі рэзюмэ», частка якіх паступіла потым у дзяржаўныя сховішчы. Адной з самых прыкметных падзей у жыцці бункіста была знаходка п'есы Аляксандра Пушкіна да Анны Керн, якой захаваў папмы прыватны выдатны верш «Я посто чудное мгновенье...» Зрэшты, рэдасных знаходак у...

У класісе Імя ХХІІ з'езда РКСД Беларускага вытворчага ўпраўлення выхадзіць шматгаспадарчая газета. Рэдактар газеты — бухгалтар Леанід Мікалавіч Вясёлю, члены рэдакцыі — пясняр Нанстанцін Нічыпаравіч Мануілаў і брыгадзір Арнадзь Рыгоравіч Дашноўскі рыхтуюць да выпуску чарговы нумар.

жыццё старога кніжніка было нямаля. Са шчырай цэльнасцю адчуваючы маскоўскія бібліяфілы і пра іншых бункістаў, у прыватнасці, пра Аляксандра Бардзёйна, Антона Кузьміна, Аляксандра Міхайлава...

У той дзень 1913 года газеты шумелі пра незвычайную знаходку — унікальны рукапіс XV стагоддзя. Гэта быў «Апостал» — адзін з пяцірэчных перадаваўца «Апостала», які, як вядома, быў выпушчаны ў 1564 годзе рускім умельцам Іванам Федаравым.

Нельга без павагі гаварыць аб працы людзей, чыя пільнае вока і кляпатылы рукі знаходзіць сярод старыняў, на забытых паліцах, лядных гарышчах, а часам і ў чамаданчыках, што прыносяцца ў магазіны ўласнікаў, рукапісы і друкаваныя кнігі часоў Івана Грознага і Пятра I, Ламаносава, Пушкіна, Карла Маркса.

Гісторыя антыкварнай кнігі захавала імёны бункістаў, якія ўнеслі свой выдатны ўклад у прыватны і дзяржаўны кнігазборніцтва. Але мы расказваем пра больш позняе пакаленне «лаўцоў» неацэнных скарбаў, якое і цяпер жыць.

Сярэд іх шырока вядомы знаўца антыкварнай кнігі, ціпер пясняр, мастак і аўтар кніжкі Міронаў. Ён быў любімым бібліяфілам. У яго кніжнай калекцыі ў наш час знаходзіліся ў пошуках рэдкіх выданняў пэўна Дзімія Бядны, народны арыст Мікалай Смірнов-Сакоўскі, пісьменнік Леанід Ляноў, мастак, вучоны, літаратуразнаўца. Многім з іх ён памог сабраць цудоўныя бібліятэкі — «кладзі рэзюмэ», частка якіх паступіла потым у дзяржаўныя сховішчы. Адной з самых прыкметных падзей у жыцці бункіста была знаходка п'есы Аляксандра Пушкіна да Анны Керн, якой захаваў папмы прыватны выдатны верш «Я посто чудное мгновенье...» Зрэшты, рэдасных знаходак у...

У класісе Імя ХХІІ з'езда РКСД Беларускага вытворчага ўпраўлення выхадзіць шматгаспадарчая газета. Рэдактар газеты — бухгалтар Леанід Мікалавіч Вясёлю, члены рэдакцыі — пясняр Нанстанцін Нічыпаравіч Мануілаў і брыгадзір Арнадзь Рыгоравіч Дашноўскі рыхтуюць да выпуску чарговы нумар.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА 4 5 мая 1964 г.

У класісе Імя ХХІІ з'езда РКСД Беларускага вытворчага ўпраўлення выхадзіць шматгаспадарчая газета. Рэдактар газеты — бухгалтар Леанід Мікалавіч Вясёлю, члены рэдакцыі — пясняр Нанстанцін Нічыпаравіч Мануілаў і брыгадзір Арнадзь Рыгоравіч Дашноўскі рыхтуюць да выпуску чарговы нумар.



Удзельнікі мастацкай самадзейнасці саўгаса «Вароніна» Быхаўскага вытворчага ўпраўлення парыхтавалі цікавую канцэртную праграму. На нашым сядзенні ўдзельнічалі: Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова. (Слева направа) Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова. (Справа направа) Ляўбар Яшчанка, Марыя Хамлякова і Марыя Бабунова.

«ПРАЗ МУЗЫКУ — ДА МІРУ І ДРУЖЫ НАРОДАЎ» Праз некалькі дзён канцэртны залы і староўдныя палаты, парк і кэсцелі Пярэі напояўцяца велічыннай музычнай рэзнічой тэатра і мастацтва. Неўміручы твары Бетховена і Моцарта, Сметаны і Дворжэка, многіх вядомых сучасных кампазітараў амаль месця будучы гучыць у Пярэі ў час традыцыйнага міжнароднага фестывалю «Пражская вясна».

Ужо ў дзевятнаццаты раз — сказаў нам прафесар Вацлаў Гольцнцек, старшыня фестывальнага камітэта, — мы праводзім гэта творчае сааборніцтва музыкантаў з